

FUNKCJONALNY PROFIL *IN VIVO* DO POSTSYNAPTYCZNYCH RECEPTORÓW 5-HT_{1A}

NOWYCH ANALOGÓW MM 77 I MP 349 ZE ZMODYFIKOWANYM FRAGMENTEM IMIDOWYM

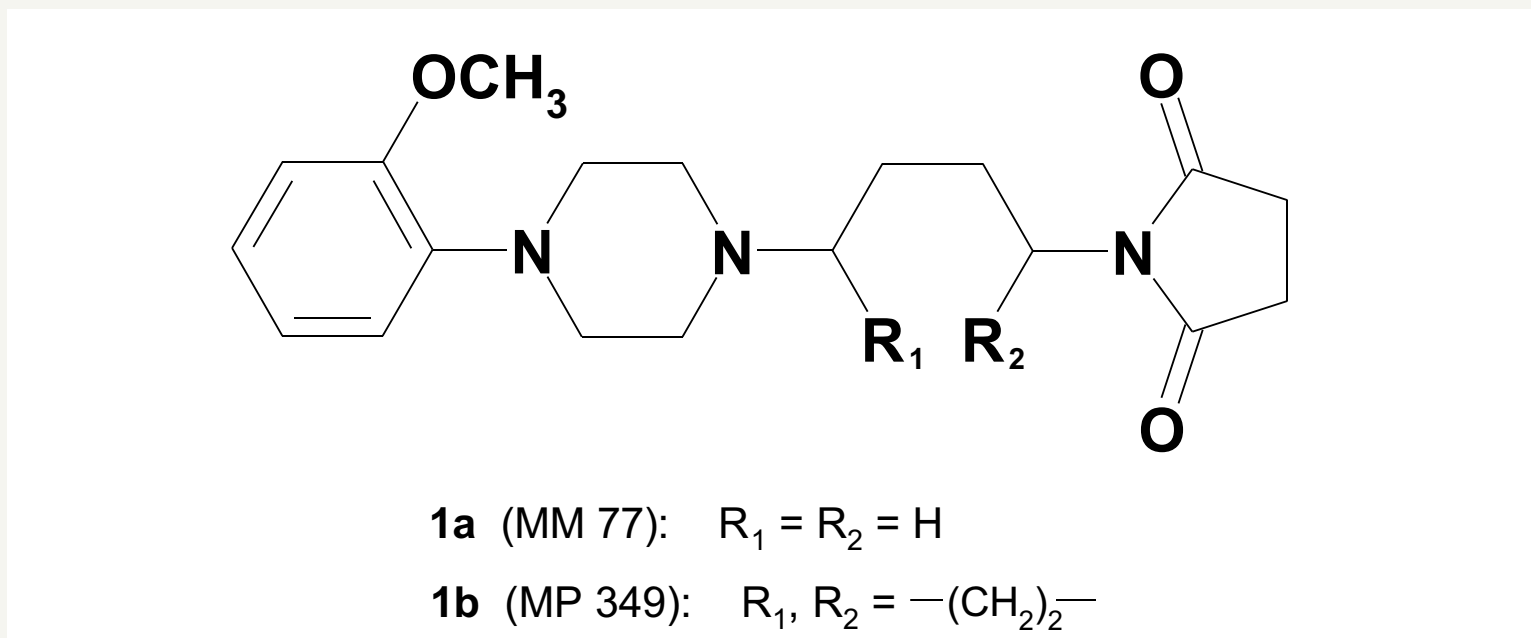

M. H. Paluchowska^a, S. Czarakcziewa-Minol^a, A. Bojarski^a, E. Tatarczyńska^b, A. Kłodzińska^b, K. Stachowicz^b

^a Zakład Chemii Leków, ^b Zakład Badań Nowych Leków, Instytut Farmakologii PAN w Krakowie

Wprowadzenie

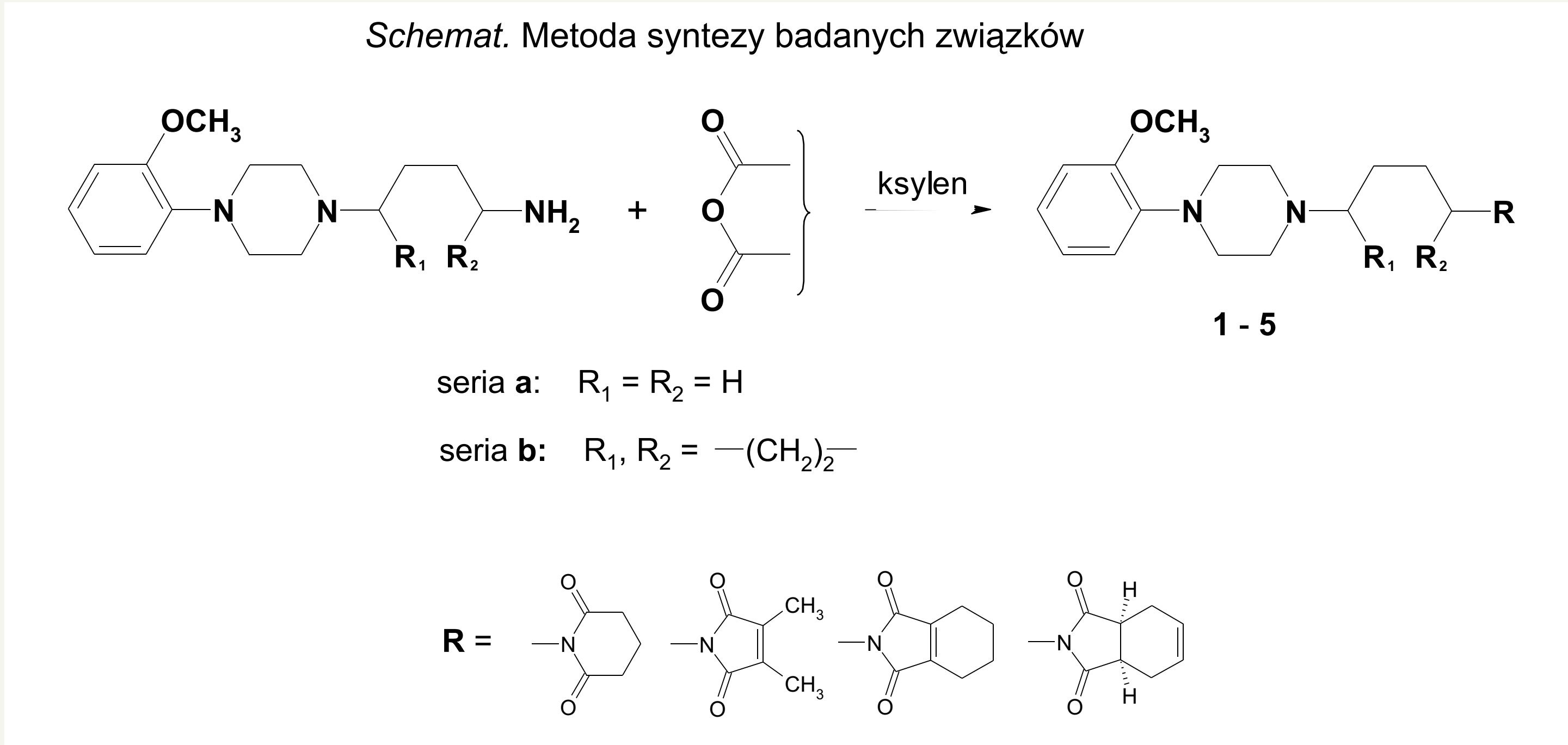
Systematyczne badania nad zależnością struktura-aktywność prowadzone przez nas w grupie arylopiperazynowych ligandów receptorów 5-HT_{1A} doprowadziły do otrzymania MM 77 (**1a**), antagonisty postsynaptycznych receptorów 5-HT_{1A},¹ który wykazywał działanie przeciwlękowe.² Ostatnio opisaliśmy syntezę i charakterystykę farmakologiczną jego analogu konformacyjnie usztywnionego - związku MP 349 (**1b**), który został uznany jako pełny antagonista receptorów 5-HT_{1A} o potencjalnym działaniu przeciwlękowym.^{3,4} Związek MP 349 jest pierwszym arylopiperazynowym pełnym antagonistą receptorów 5-HT_{1A} o ściśle określonej strukturze przestrzennej.

Prezentowane obecnie badania dotyczą serii nowych analogów MM 77 (seria **a**) oraz MP 349 (seria **b**) ze zmodyfikowanym fragmentem imidowym.

Synteza badanych związków

Nowe związki obu serii otrzymano przez reakcje 4-[4-(o-metoksyfenylo)piperazyn-1-ylo]cykloheksyloaminy⁵ z odpowiednim bezwodnikiem, we wrzącym ksylenie. Standardowo, wszystkie produkty zostały wyizolowane z mieszaniny reakcyjnej techniką chromatografii kolumnowej stosując SiO₂ jako fazę stacjonarną, układy eluentów podano w *Tabeli 1*.

Struktury wszystkich nowych związków zostały potwierdzone ich widmami ¹H NMR. Na podstawie analizy stałych sprzężeń obserwowanych dla wodorów pierścienia cykloheksanowego w widmach sztywnych związków serii **b**, przypisano im konfigurację 1e,4e-dipodstawionych pochodnych cykloheksanu. Zsyntetyzowane, nowe arylopiperazyny przeprowadzono w ich sole - chlorowodorki - i w tej postaci użyto do badań *in vitro* i *in vivo*. Skład otrzymanych soli ustalono na podstawie analizy elementarnej.

Intensywność występowania LLR u szczurów po podaniu testowanych związków oceniano wizualnie, stosując następującą skalę: 0 - dolne siekacze bardzo słabo widoczne lub niewidoczne, 0.5 - dolne siekacze częściowo widoczne, 1 - dolna warga całkowicie opadnięta, dolne siekacze widoczne w całości. Obserwacje rozpoczynano 15 minut po iniekcji badanego związku i powtarzano w odstępach 15-minutowych prze 45 minut. Ponadto u tych samych zwierząt badano wpływ testowanych związków na LLR wywołane podaniem 8-OH-DPAT, oceniając intensywność występowania efektu po 15, 30 i 45 minutach od podania agonisty.

Tabela 2. Wywoływanie przez badane związki opadnięcia dolnej wargi (lower lip retraction, LLR) (A) oraz ich wpływ na LLR wywoływane przez 8-OH-DPAT (B) u szczurów

Związek	Dawka (mg/kg)	Średnia		S.E.M.	
		A		B	
Rozpuszczalnik	-	0.1	0.1	2.7	0.1
1a (MM 77) ¹	4	0.1	0.1	1.6	0.1 ^b
	8	0.1	0.1	1.1	0.2 ^b
1b (MP 349) ³	0.25	0.0	0.0	1.2	0.2 ^b
	0.5	0.1	0.1	0.7	0.1 ^a
Rozpuszczalnik	-	0.1	0.1	2.8	0.1
2a	5	0.2	0.1	1.5	0.3 ^a
	10	0.4	0.2	0.3	0.1 ^a
2b	2.5	0.0	0.1	1.3	0.2 ^a
	5	0.7	0.2	0.3	0.2 ^a
Rozpuszczalnik	-	0.1	0.1	2.7	0.1
3a	1.25	0.0	0.0	2.4	0.7
	2.5	0.1	0.1	1.2	0.2 ^a
	5	0.1	0.1	1.0	0.3 ^a
	10	0.1	0.1	0.3	0.1 ^a
3b	2.5	0.25	0.1	1.8	0.4 ^b
	5	0.0	0.0	0.7	0.3 ^a
Rozpuszczalnik	-	0.1	0.1	2.8	0.1
4a	1.25	0.0	0.0	2.2	0.4
	2.5	0.0	0.0	0.8	0.2 ^a
	5	0.0	0.0	0.6	0.3 ^a
4b	2.5	0.5	0.2	2.1	0.2 ^a
	5	1.0	0.2 ^a	1.1	0.5 ^a
	10	1.2	0.2 ^a	1.0	0.2 ^a
Rozpuszczalnik	-	0.1	0.1	2.7	0.1
5a	10	0.3	0.2	1.6	0.3 ^a
	20	1.5	0.3 ^a	1.3	0.3 ^a
5b	5	0.0	0.0	1.4	0.3 ^a
	10	0.1	0.1	0.9	0.2 ^a

Badane związki (ip) podawano 15 min przed testem (A) lub 45 min przed 8-OH-DPAT (1mg/kg, sc) (B); n=6 szczurów/grupe; ^a p<0.01, ^b p<0.05 vs rozpuszczalnik (A) lub vs rozpuszczalnik + 8-OH-DPAT (B).

Tabela 3. Funkcjonalny profil badanych związków do postsynaptycznych receptorów 5-HT_{1A}

Związek	Rodzaj aktywności
1a (MM 77)	antagonista
1b (MP 349)	antagonista
2a	antagonista
2b	antagonista
3a	antagonista
3b	antagonista
4a	antagonista
4b	częściowy agonista
5a	częściowy agonista
5b	antagonista

Dyskusja wyników

Powiększenie pierścienia imidowego w strukturze MM 77 o jedną grupę metylenową nie zmienia powinowactwa do receptorów 5-HT_{1A} (**1a** vs **2a**). Usztywnienie struktury związku **2a** daje związek **2b**, który w dalszym ciągu charakteryzuje się bardzo wysokim nanomolowym powinowactwem. W badaniach *in vivo* związki **2a** i **2b** zachowują się jak antagoniści postsynaptycznych receptorów 5-HT_{1A}.

Wprowadzenie do pięcioczołowego pierścienia imidowego w ligandzie MM 77 podwójnego wiązania nie zmienia powinowactwa w przypadku związku **4a**. Nieco obniżone, choć ciągle wysokie powinowactwo obserwuje się dla związków **3a**, **3b** i **4b** (K_i = 19-27 nM). Ligandy **3a** i **3b** (z pięcioczołowym pierścieniem maleimidowym podstawionym dwoma grupami metylowymi) zachowują się jak macierzyste związki MM 77 i MP 349 wykazując antagonizm wobec postsynaptycznych receptorów 5-HT_{1A}. Związek **4a** ze skondensowanym z układem maleimidowym pierścieniem sześcioczołowym również wykazuje antagonizm, natomiast jego usztywniony analog **4b** jest częściowym agonistą

Modyfikacja labilnej struktury MM 77 poprzez dodanie do fragmentu imidowego *cis*-skondensowanego sześcioczołowego pierścienia cykloheksenu zmienia profil funkcyjnalny i związek **5a** zachowuje się jak częściowy agonista postsynaptycznych receptorów 5-HT_{1A}. Jego konformacyjnie zdefiniowany analog **5b** pozostaje nadal, tak jak MM 77, antagonistą tych receptorów.

Wnioski końcowe

- W „giętkiej” serii **a** przeprowadzona modyfikacja fragmentu imidowego w strukturze MM 77 tylko w przypadku związku **5a** (częściowy agonista) zmienia profil funkcyjnalny wobec postsynaptycznych receptorów 5-HT_{1A}. Obecność podwójnego wiązania w sześcioczołowym pierścieniu może mieć związek z takim zachowaniem liganda. Wymaga to dalszych porównawczych badań konformacyjnych.
- Wprowadzone zmiany strukturalne we fragmencie imidowym MP 349, antagonisty receptorów 5-HT_{1A}, również tylko w jednym przypadku tj. liganda **4b** niespodziewanie zmieniają profil funkcyjnalny i związek ten można scharakteryzować jako częściowego agonistę postsynaptycznych receptorów 5-HT_{1A}. Dalsze badania farmakologiczne powinny wyjaśnić to zagadnienie.

Piśmiennictwo

¹ M. J. Mokrosz et al., *Med. Chem. Res.*, **1994**, 4, 161; ² G. Griebel et al., *Neuropharmacology*, **2000**, 39, 1848; ³ M. H. Paluchowska et al., *Eur. J. Med. Chem.*, **2002**, 37, 273; ⁴ A. Wesolowska et al., *J. Pharm. Pharmacol.*, **2003**, 55, 533; ⁵ M. H. Paluchowska et al., *J. Med. Chem.*, **1999**, 42, 4952; ⁶ Synteza N-fenylmaleimidu w *Organic Synthesis, Coll. Vol. V*, J. Wiley & Sons Inc. **1973**, Str. 944; ⁷ Y.C. Cheng, W.H. Prusoff, *Biochem.Pharmacol.*, **1973**, 22, 3099; ⁸ H. H. G. Berendsen et al., *Pharmacol. Biochem. Behav.*, **1989**, 33, 821.

Prezentowane badania są częściowo finansowane przez Komitet Badań Naukowych (KBN), Grant No. 3-P05F-012-23.

Badania in vitro

Dla wszystkich zsyntetyzowanych związków określono powinowactwo do serotoninowych receptorów 5-HT_{1A} (w mózgu szczurów) na podstawie ich zdolności do wypierania [³H]-8-OH-DPAT tj. trytowanej 8-hydroksy-2-(di-*n*-propyloamino)tetraliny. Stałą wiązania K_i określono na podstawie równania Chenga i Prusoffa⁷. Wyniki przedstawiono w *Tabeli 1*. Dla porównania dołączono również prezentowane w poprzednich pracach dane dla **1a** (MM 77) i **2a** (MP 349).

Badania in vivo

Obie serie nowych ligandów receptorów 5-HT_{1A} zostały poddane badaniom farmakologicznym w celu określenia ich aktywności wobec tych receptorów zlokalizowanych postsynaptycznie. Z aktywacją postsynaptycznych receptorów 5-HT_{1A} związany jest efekt opadnięcia dolnej wargi (LLR) u szczurów, który wywołują agoniści tych receptorów np. 8-OH-DPAT, natomiast blokowanie LLR wywołane przez agonistę określa się jako antagonizm. Eksperyment wykonano metodą opisana przez Berendsena et al⁸. Zwierzęta umieszczono pojedynczo w klatkach drucianych o wymiarach 30x25x25 cm i adaptowano przez okres 30 minut.